

CULTURA POPORULUI

«Regenerarea politică presupune regenerarea morală a individului și a națiunii. Nu există regenerare națională fără cea morală.»
FICHTE.

PREȚUL ABONAMENTELOR PE AN:
Pentru învățători, preoți, studenți și săteni 200 Lei
autoritățile sătești 300
instituții particulare și de stat 400
Iar dela 500 de lei în sus, pentru sprijinitorii acestei foi.

„LUMINEAZA-TE ȘI VEI FI: VOIEȘTE ȘI VEI PUTEA”
C. A. ROSETTI.

Director:
Generalul NICOLAE PETALA

REDAȚIA, STR. REGALA Nr. 16,

BUCUREȘTI, 10 NOEMVRIE 1929

ADMINISTRAȚIA STR. REGALA Nr. 16

ANUL IX, Nr. 299
Apare în fiecare Duminică

Fapte care nu turbură

Noi nu prididim să însemnăm toate măsurile care se iau în străinătate împotriva dezmațării tineretului pe calea scrisului. Tot ne sosesc reviste și ziare de peste graniță, în care vedem măsurile luate în felurile țării pentru stăvilirea stricăciunii prin tipărituri sau prin alte mijloace zise «artistice» sau «culturale». Le tot punem deoparte, cu gândul să le folosim curând pentru cititori, dar iute vin altele și altele, așa că nu putem pune la îndemână cititorilor tot ce trebuie să știe ei în această privință.

Din pricină însă că la noi destrăbălarea are mulți slujbași, zarva se face nu împotriva stricăciunii, ci împotriva celui care se ia la hartă cu ea.

Vă aduceți aminte ce a fost astă primăvară, cind d. C. Kirilescu, director în Ministerul Școalelor, a îndrăznit să ia măsuri împotriva dezmațării dela teatrul nostru Național din București. Săptămâni întregi, șivoaie de ocări s'au revărsat asupra sa. Oamenii care făceau pe învățații și pricepuții te luau de sus că ei au cheia înțelegerii lucrurilor, iar ceilalți sunt numai niște înapoițați. Oh! dezmațarea știe să se îmbrace în haine foarte arătoase, ca s'o creadă lumea și să se ia după dinsa. Deci zarva și trufia sunt arme ale ei, ca să facă mare întipărire asupra oamenilor și să umple de sfiiciune pe cei ce o privesc.

Dacă însă am fost marturi la toată orăcăiala împotriva d-lui Kirilescu, iată că vin alte fapte, în care lucrurile se petrec deandoseale. Dezmațarea își face slujba ei, că n'o să se oprească ea numai cu câte un glas din an în Paște care i se ridică împotriva.

Din ziarul *Adevărul* (5 Noemvrie a. c.), aflăm că, între cărțile date școlarilor în anul acesta, a fost și unele cu un cuprins scârnav. Iată că abia un ziar dă la iveală isprava aceasta, dar încoale tăcere. Dezvăluirea trece ca o șure zilnică, despre care mai nimenea nu ia cunoștință. Dar noi care am citit-o stăm nedumeriți și ne punem întrebarea: Dar bine, pentru Dumnezeu! când a fost vorba că s'a ridicat unul împotriva stricăciunii din teatre, toată lumea pe el; iar acum se află lucru pe dos: se dau ca premii cărți spurcate. Oare aceasta nu turbură pe nimenea? nu mișcă pe nimenea? nu e decât un singur ziar care strigă?

Ei, vedeți, când a fost de apărut stricăciunea, s'a făcut zid în jurul ei. Când acum este de apărut cuvântul, toți tac. Ba de mirare că «Adevărul» a ridicat cuvântul protivnic, fiindcă și cei din tabăra lui s'au ridicat astă primăvară împotriva d-lui Kirilescu.

Intr'o astfel de simțire se mișcă mulți din cece poartă zilnic condeiul pentru înștiințarea cititorilor. Oamenii dau din umeri când e vorba că stricăciunea face pustiri în suflète; dar sar ca turbații când este vorba să te ridici împotriva ei. Tare ne mirăm acum că nu s'a ridicat împotriva «Adevărului!» Și tare ne mirăm că tocmai «Adevărul» a făcut acest pas.

Lucrul ar trebui tratat mai pe larg, pentru a se cunoaște care sunt cărțile care au scârbit pe scriitorul dela «Adevărul» și pentru a găsi cine s'a făcut vinovat de fapta de a fi pus astfel de cărți în mâna școlarilor.

Articolul pomenit din «Adevărul» nu numește cărțile, ci numai scarmăna isprava ca ceva cunoscut. Noi însă n'o știm decât numai prin răsnetul, nu prin cuprinsul ei. De acela, de oarece și apărătorii cuvintei trebuie să aibă cel puțin tot atâta îndrăzneală, cât și cei ai stricăciunii, trebuie lucrul luat din scurt și scuturat în toate amănunțimile lui.

Arhim. SCRIBAN

Vitejia păcatului

Ce nu face omul într-o păpărie poftelor lui! Dacă l-ai pune la cine știe ce faptă bună, te pomeniți că se le-nevește și cască gura. Dar dacă-l pui să se ferească de cine știe ce netrebnicie care-i face rău și dacă-l împiedici dela ea, în loc să-ți mulțamească, se turbură și sare să-și apere nărvul. Ce? să trăiască fără el? Să-i iei fericirea? Atunci ce mai este viața.

Din ziarul «Dimineața» dela 2 Noemvrie a. c., aflăm că și în Finlanda nu e voie de făcut și vândut rachiu și atunci oamenii caută să-l aducă pe furis de peste graniță. Se înțelege, stăpânirea are mijloacele ei ca să împedice aceasta. Dar acum vine îndrăzneala bețivilor. Ce? să se lase ei cu una cu două? Dacă cel cumpătat n'are poftă să bea, ce are cu bețivul? Are el poftă să bea, treaba lui. Nu cumva om intra la robie de gustul unor posaci care nu înțeleg viața și nu vor să simtă desfătarea băuturii?

Așa judecă bețivanul. Zice că e treaba lui, dacă bea. Nu zice că face scandal și că turbură și pe altul, că și perde mințile și e primejdios.

De! nu ajunge că e bețiv? trebuie să-i mai ceri și minte? Deci atâta poate judeca, și el atâta spune. De acela, stăpân pe atâta judecată, se face dăr și sare să-și apere dreptul la beție.

În Finlanda, spune articolul pomenit, beția și-a adunat mijloace cu care să ducă rachiu în țară. Are bărci cu mașină, ba unele și înarmate cu mitraliere și chiar cu tunuri. Deci ziarul pomeneste de o luptă care a fost între paznicii Statului finlandez, ca să nu se aducă rachiu pe furis în țară, și între slujitorii beției. Ce să vezi? Mai multă armătură au avut slugile bețivilor decât oamenii Statului. Aceștia aveau numai bărci cu mitraliere, dar nu și cu tunuri. De acela au trebuit să fugă.

Să nu zici că păcatul are îndrăzneală lui pentru a-și apăra chefurile?

O! dacă și ceilalți ar avea tot atâta!

N. SILUREANU
Profesor Universitar

TRĂIASCĂ REGELE! Un rău social

În ziua de 8 Noemvrie 1929, M. S. Regele Mihai I sărbătorește, — și împreună cu Dânsul întreaga suflă românească —, a opta zi a numelui Măriei Sale.

În COPILUL-REGE se întruchipează viitorul întregii națiuni. El e nădejdea zilelor de mâine; iar semnele de până acum ne îndreptătesc a spune că Țara e pe o cale dreaptă.

Rugăm pe bunul Dumnezeu să ne păzească pe Micuțul nostru Rege, — simbolul Regatului României Mari, — și să ne trăiască întru mulți ani cu bucurie și sănătate, împreună cu Augusta Sa familie.

Amintirea Sfântă

11 NOEMVRIE 1918

VIUUU

Zile de sărbătoare, ziua stinților, ziua patrioților, pot veni și dispăre, dar e numai o zi a armistițiului și numai un loc unde este simțită deplina ei semnificație.

UNUSPREZECE NOEMVRIE veni la Paris, anul trecut, sub o manta de ceață, dar acum se așteaptă o altă vreme. Dacă soarele învinge printre nori înainte de amiază, va fi un prilej de recunoștință. Prin tot orașul, pe toate clădirile publice s'au pus tricoloruri. De obicei ele erau suportate pe largi scuturi de lemn cu armele Franței.

Niciodată nu s'a văzut steagul legat, împodobit sau desfigurat, cum se observă așa de adesea în *Statele Unite ale Americii*, ci totdeauna sburând liber, cum se cuvine steagurilor. Cine a văzut «Champs Elysees» împodobite pentru ZIUA ARMISTIȚIULUI, nu va putea uita niciodată maiestratea și frumusețea lor.

De cu vreme, dimineață, mulțimea începu să se adune de-a lungul drumului ce conduce dela «Les Invalides» la «Place d'Étoile». Aici, în centrul «Stelsi», stă adevărata inimă a Franței sguđuită de războiu. În spre dânsul se înturnară mulți pași evlavioși și iubitoare gânduri fără de număr. Caracteristica serbătorii din anul trecut fu deslășurarea scumpelor steaguri de războiu, carj sunt strănse în severul muzeu dela «Les Invalides».

Puțin înainte de ora hotărâtă, trecură lăncierii, purtând aceste trofee neprețuite, peste podul «Alexandru» și mai departe prin una din acele vederi mărețe, ce sunt de găsit numai în Paris. Fiecare privitor cunoscu că acele steaguri stăpinate au fost văzute de multe priviri muribunde ce păreau încă a le urma. În cețete toamnei, escadronul ce se apropia, părea o fantomă întorcându-se din vre-o sfântă cruciadă.

Cum călăreții înaintau, nu erau izbucniri vesele de trompetă, nici un strigăt, nici o demonstrație sgomotoasă. La baza «Arcului de Triumf» ei își strănsară

rândurile. Acolo se opriră în timpul marelui tăceri, dela ORA UNUSPREZECE. Dacă tăcerea poate fi admisă, în frazeologia familiară, ca «elocvență», ce nu au spus, ca grijă și durere, acele momente fără respirare... Cine nu și-a amintit vre-un nume iubit? Nu trebuie să se deducă, de aici, că era nu public trist, deprimat. Aceasta nu poate fi în Paris. Era o mulțime serioasă, desigur, până ce frunțile s'au înălțat din nou și părălirile și-au reluat locul pe marea de capete goale.

Fa, apoi, mult interes în public de a vedea trecând marii demitari, *Mullerand* și *Foch*. Când ne-am scoborit cu precauție depe bănci, am fost târâți spre «Soldatul Necunoscut». Înainte de a ne putea opri, am fost purtați de-a curmezișul locurilor largi dela «Place d'Étoile», și depuși lângă «Arc». Masele de flori erau îngrămădite așa de sus, că se vedeau dela distanță și meru sosiași ghirlanzii. Am fost în sfârșit alătura de inscripția simplă: «Acte un soldat francez care a murit pentru Țară».

Abia am început să observăm lămurit, când poliția încercă să libereze locul. Ne mângăiarăm cu ideea de a ne întoarce într-o altă zi, pentru a vedea cu îngrijire ghirlanzile cu numele diferitelor societăți, instituții, școli, ca și indivizii de toate rangurile.

În acea oră solemnă fulgeră înaintea amintirii noastre multe locuri, unde suflète e leale păstru amintirea sfântă.

Mai întâu veni prin lungile umbre ale învechitelor ferestre ale istoricele catedrale dela WEST-MINISTER» pl. ca simplă, neîmpodobită, ce poartă tributul de recunoștință pentru toți ilacii morți ai MAREI BRITANII.

Din nou, ni se părură vedem traficul agitat dela «WHITEHALL» încetând pentru acele soemne clipe, după care femeii modest înbrăcate și bărbați cu ochii trișiți, îngrămădiau printre mormanle de flori, vre-o amintire pioasă cu un scump nume de familie. La astfel de ocazii rare se pot vedea emoționali Englezii rezer-

vați, *neemoționali*. În jurul acestor monumente britanice de amintire, cu mult mai mult decât în jurul acelor din Franța și Italia, sunt masate expresiile personale de durabil regret. Uneori ele comemorează toate aniversările familiare.

Nu numai în Londra, ci în fiecare orașel englez și parohie, *memoriale* sunt înconjurate cu ele ghirlanzii. La «Southampton» văzurăm doi tineri apropiindu-se de monumental soldaților morți și punând flori alături de dânsul. Inscriptia spunea: «Lui Bill, de la sora lui devotată, în ziua ei de nuntă. Dus, dar niciodată uitat». Era buchetul ei de nuntă, adus la acest altul comun al amintirii.

În ITALIA, ne amintirăm că «ziua Armistițiului» fu celebrată ca niciodată înainte. Ce schimbare dela prima aniversare, când oșterii italieni nu îndrăzneau să serbătorească acea zi de frica insultelor bolșevice. Acuma alătura de «Soldatul Necunoscut», așezat alătura de statua lui «Victor Emanuel», erau adunați conducătorii «Italiei Nouă». Deși acest monument fu un izvor de mândrie pentru cetățenii ROMEI, câji dintre ei au suit scările nemurărate de marmură? Fără a scădea casa de «Savoia», una dintre cele mai sănătoase din Europa, o astfel de demonstrație n'ar fi fost posibilă pentru ea ca pentru un soldat fără nume depe «Piave».

Un alt incident italian apărui în legătură cu «Ziua Armistițiului» la biserica «Santa Croce» din FLORENȚA. Piața largă și lipsorită din jurul bisricii era lipsită de copaci. Acuma, crainicii în roșu și'n alb au plantat copaci în amintirea morților.

Washington, D. C., la 10 Noemv. 1923.
Traducere din englezește după *Rose Churchill* de
Gheorghe V. Lohan
Capitan de rezervă

Se știe de ori cine, că astăzi, mai mult decât oricând, răul a năpusit prea mult peste noi.

Au fost timpuri când țara noastră a suferit, dar a suferit din cauze care au isvorât din însăși felul cum a fost administrată, cum a fost îndreptată pe un drum rău sau bun. Astăzi, pe lângă reaua administrație, băntue o altă care distruge cu desăvârșire, nu numai entuziasmul nostru de a trăi liberi într-o țară desrobăită, mai întâi din ghiarele Turcilor, apoi ale Grecilor și pe urmă ale Ciococilor, ci răul care sfarmă iute suflètele. Răul care sfarmă suflètele, le destramă, le împrăștie este cu mult mai mult periculos, decât darul de a observa, să arătam acest rău care ne duce spre pierzare.

Noi, care privim cum biata turmă merge pe făgașuri întunecoase, care o vedem cum se frământă și se svârcolește, nu putem face altceva decât pe cât putem. Și ne-a dăruit Dumnezeu darul de a observa, să arătam acest rău care ne duce spre pierzare.

Arătăm și dăm chiar metode, îndrumăm, dar dacă cei mai cu putere, sau mai bine zis cei care au puterea în mână de a lua măsuri, nu le iau — noi nu putem să facem nimic, decât să plângem, lăsând sufletul nostru să lacrămeze, să se tânguiască și să suferă și el împreună cu biata turmă.

Vremea se schimbă din zi în zi, ideile se îngrămădesc se bat cap în cap, se resping una pe alta și în frunte rămâne, nu cea mai bună ci cea mai rea. Dacă cineva dă o idee de îndreptat, atunci cei mai tari nu judecă ideea și unul care o dată, întrebându-se dacă acel cineva este mai întâi «omul nostru» — dacă este «omul altora», Doamne fereste nu i se ia în considerație nimic. Părerile lui sunt puse «la dosar». Și astfel «invidia» de a nu fi altul mai presus decât celălalt.

Această buruiănă distruge sufletul cum distruge rugina fierul, fie el un fier și oțel sau ce vreiți

altceva mai tare decât fierul. Dacă cineva este pornit să facă un bine pentru obște — el este mai întâu judecat nu de obște, care primește binele, ci de răii care conduc obștea și dacă acel cineva nu este de acea părere cu conducătorii obștei, ca cheltuiala făcută pentru binele celorlalți să fie mai bine «împărțită între ei», atunci se zice: «de ce e el mai grozav decât noi?», și de aci piedici, ură, vorbe pe socoteala omului, până când îl distruge suflètele și îl face să se desguste. Afară de aceasta cine a observat că chiar dacă un om al pământului acesta a făcut un bine «fără să știe stângea ce face dreptă», aflându-se în urmă apoi să le fi; vorbe pe socoteala lui, că a făcut cutare, că a făcut cutare... că vai de capul lui... și de aceia bieții oameni care ar dori să facă ceva, nu fac numai să nu mai fie la ordinea zilei discutați. Răul este distrugere. El este îmbrățișat astăzi mai mult ca oricând. El umbli din gură în gură, ca vântul ajunge până la margine de țară.

Această ură nu pornește decât din răutatea de a nu fi altul mai grozav decât celălalt. Această răutate vine mai mult de la nenorocita de politică — deci politica este un mare rău social. Bună ar fi ea, dar nu așa cum se face în țara noastră, ca să destrame suflètele, să împartă lumea în tabere ca să se urască, să se certe, să se invidieze — ci ca în alte țări lucrând pentru binele obștesc, pentru clădirea suflètească, reținând și cimentând acolo unde se vede că lucrurile sunt slabe. Răul acesta social s'a pronunțat mai mult după războiu. Când credeam și noi că o să ducem zile mai senine. Când colo tot zile triste, amărate și mohorâte. Creдем însă, că după cum Dumnezeu ne-a purtat de grije delungul vecurilor, ne va purta și acum, scăpându ne de acest rău care ne distruge suflètele, ne dă îndărăt ca să apucăm tot pe drumuri de tristă amintire.

Dem. I. Iliescu

Sărbătorirea unui Cărturar

Când sărbătorim pe cineva, care toată viața sa a petrecut-o numai în glorie și a rămas ceva temeinic de pe urma sa, recunoștința față de această personalitate este generală și numele sărbătoritului trece pe buzele fiecăruia, în cuvinte de laudă.

O astfel de personalitate este pentru noi domnul Nicolae Iorga, care a fost sărbătorit de Senatul Universitar din București, cu ocazia împlinirii a patruzeci de ani de profesorat.

Nici că se putea o sărbătorire mai nimerită ca aceasta, față de uriașă putere de muncă depusă de domnul Profesor Nicolae Iorga atit prin scris cât și prin cuvint, pentru luminarea poporului și înălțarea culturii românești.

Munca titanică, jără sovăire, atit în ceasurile de bucurie cât și în cele de restriște, l-a făcut să fie ridicat astăzi în slava pe care o merită cu multă cinste, fără să poată fi atacat de cineva; iar drept răsplătă să fie ridicat pe treapta cea mai înaltă și recunoștința, generală.

A dus fala românismului din-

colo de hotare, făcându-se cunoscut și căutat în școlile cele mai vestite din țările străine.

În Nicolae Iorga se întruchipează geniul românimei, iar munca sa depusă în acești patruzeci de ani de profesorat, va rămâne pildă vie tuturor generațiilor viitoare.

În aceste momente, cind s'a ajuns la făurirea idealului național, prin Unirea tuturor Românilor, Țara așteaptă de la puterea uriașă de muncă a Savantului sărbătorit, să apară Enciclopedia Istoriei Românilor a cărei lipsă știința o simte astăzi mai mult decât ori cind.

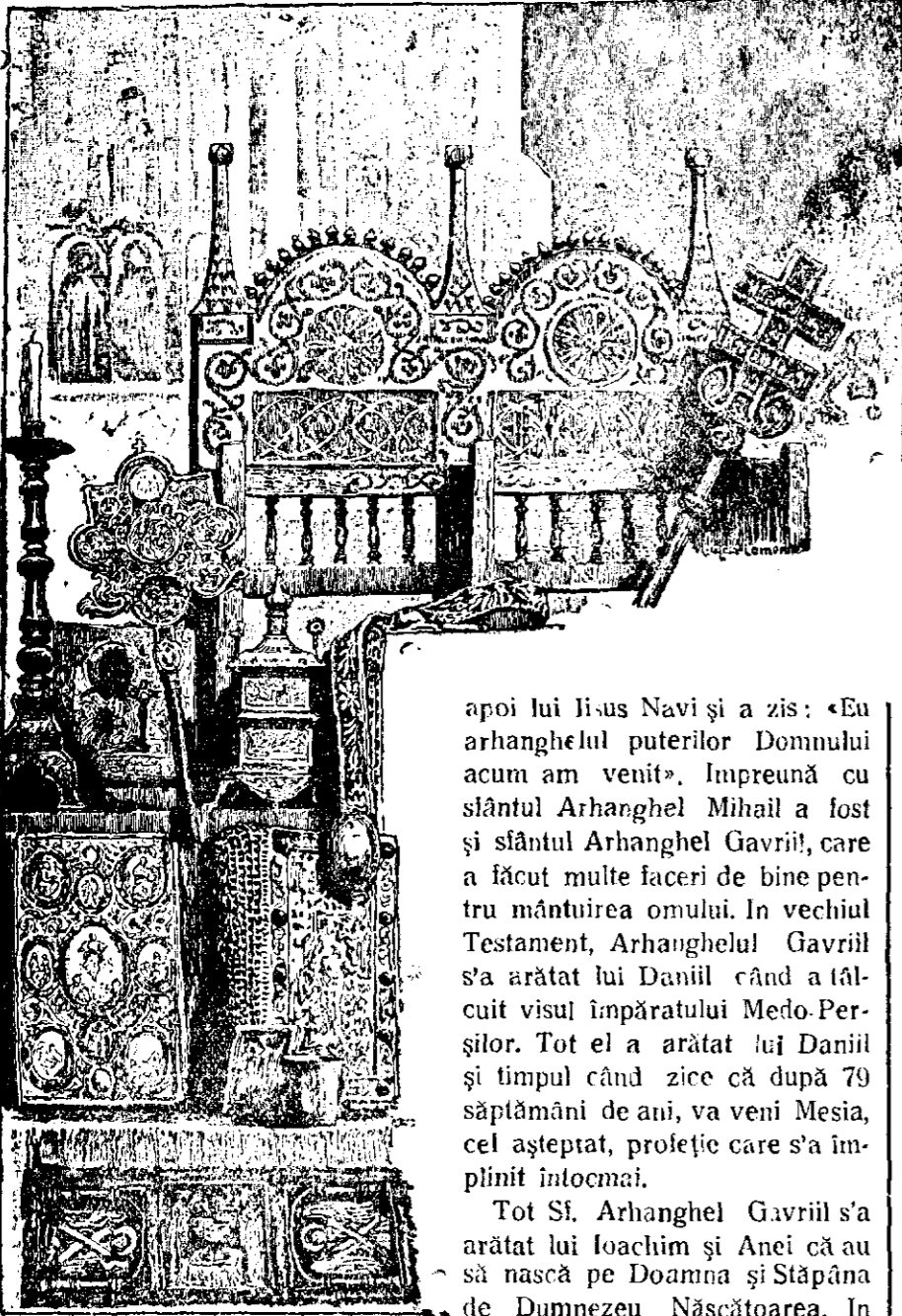
Urăm și noi, Apostolului Neamului Românesc, viață îndelungată și putere nesfârșită de muncă pentru propășirea neamului și mulțămirea sa suflètească.

Diac V. FUSSU.

Rugăm stăruitor plătiți abonamentul

Sfinții Voevozi Mihail și Gavriil

«Și eu, Ioan, văzând și auzind acestea, am căzut înaintea picioarelor ingerului, ce-mi arăta mie acestea, ca să mă închin». Apocalipsa XXII 8.

Frate Creștine,

Intemeindu-ne pe descoperirea Dumneziască, cuprinsă în Sfânta Scriptură și în sfânta tradițiune, Biserica admite existența ingerilor buni și a ingerilor răi. Numele inger înseamnă sol Dumnezeesc, vestitor. Prin el așa dar, se arată natura ființelor numite, ci raportul lor către Dumnezeu și către lume și în special către oameni. Ingerii se împart de Biserica noastră în 9 cete și aceste 9 cete în 3 clase. În prima clasă se alină acei ingeri care sunt mai aproape de Dumnezeu adică: scaunele, heruvimii, și serafimii, în a doua clasă: «Stăpânii, domniile și puterile; și în a treia clasă: ingerii, arhanghelii și începătorii». Lăsând la o parte pe ingerii răi, care împreună cu Lucifer, conducătorul lor, s'au abătut de la porunca lui Dumnezeu să ne ocupăm de ingerii buni, care din veac sunt întâriți în grația lui Dumnezeu ca unii ce au fugit de tovarășia lui Lucifer.

Frate Creștine,

Mihail, mai mare peste cetele puterilor celor fără de trupuri, a arătat darul Evangheliei și multe faceri pe bine neamului omnesc. El văzând că vicleanul Lucifer a căzut când a voit să se înalțe a

Sf. Arh. Mihail

strigat către ingeri «Să luăm aminte». Așa și noi între noi ar trebui să zicem fratelui nostru pornit a cădea în păcat: Să luăm aminte de ingerii, care la început au fost lumina și acum s'au făcut întuneric. — Ingerul Mihail s'a arătat lui Avraam și lui Lot la pustiirea și pierderea Sodomei; s'a arătat lui Iacob, când fugea de fratele său Isaac, s'a arătat

apoi lui Iisus Navi și a zis: «Eu arhanghelul puterilor Domnului acum am venit». Împreună cu sfântul Arhanghel Mihail a fost și sfântul Arhanghel Gavriil, care a făcut multe faceri de bine pentru mântuirea omului. În vechiul Testament, Arhanghelul Gavriil s'a arătat lui Daniil când a tălăcuit visul împăratului Medo-Perșilor. Tot el a arătat lui Daniil și timpul când zice că după 79 săptămâni de ani, va veni Mesia, cel așteptat, profetic care s'a împlinit întocmai.

Tot Sf. Arhanghel Gavriil s'a arătat lui Ioachim și Anei că au să nască pe Doamna și Stăpâna de Dumnezeu Născătoarea. În Noul Testament, el a vestit Zahariei că are să se nască Ioan Botezătorul, iar Sf. Fecioară Maria că va naște pe Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu. Mai departe, El s'a arătat lui Iosif logodnicul santei Fecioare, spunându-i să ia pe Maria și pe pruncul Ei și să fugă în Egipt. Sfântul Arhanghel Gavriil îmbrăcat în veșmânt alb ca zăpada a ridicat piatra de pe mormântul peccatului, vestind femeilor mironosițe că a inviat Domnul.

Frate Creștine,

Din toate acestea vedem că ingerii buni au căpătat harul lui Dumnezeu, făcându-i părtași la mântuirea omenirii, Ingerii prin viața lor curată sau făcut vrednici de strălucirea Dumneziască, fiind alături de scaunul Tatălui Ceresc și primind anumite însărcinări pentru mântuirea noastră. Ei sunt solii Domnului pe care-i trimite să ne călăuzească pașii vieții noastre prin această lume trecătoare. Astfel de solii au fost și sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil. Noi oamenii plini de păcatele lumii acesteia nu ne putem asemăna cu sfinții ingeri, dar totuși, statul lor îl putem primi în tot locul și oricând pentru descărcarea de păcate și primirea învățăturilor frumoase, care ne ajută la mântuirea sufletelor noastre. Dacă Iosif logodnicul sf. Fecioare Maria nu asculta de sf. Arhanghel Gavriil că să fugă cu pruncul Iisus în Egipt, nu l găsese crudul Irod și-l tăia printre cei 14 mii de copilași pe care i-a tăiat? Tot astfel și noi să ascultăm cele spuse de Domnul prin solii săi, sfinții Ingeri, îndreptându-ne pașii noștri pe cărarea mântuirii, lăsând la o parte patimile care ne rod sufletele, întunecându-ne mintea și făcându-ne asemenea cu Lucifer și oastea lui; căzând de greutatea poverii păcatelor, în tartarul cel întunecos, unde este plângerea și scârșnirea dinților. Slăvind pe sfinții Ingeri să zicem împreună cu sf. Ev. Ioan «Și eu văzând și auzind acestea, am căzut înaintea picioarelor ingerului ce-mi arăta mie acestea ca să mă închin» Amin.

Dem. I. Iliescu-Palanca

Rugăm pe D-nii Colaboratori, a ne trimite articole mai SCURTE, spre a fi publicate mai ușor

Răvașe Educative

Animalele domestice după legenda și istoricul lor

PISICA

Dragă Magdaleno, Măntrebi în scrisoarea ta de Sămbăta trecută, cum îmi petrec timpul. Uite sunt supărată rău pe el, că luge atât de iute că nu l pot umple nici măcar cu aceea ce iubesc eu așa de mult. Animalele, ele—mi sunt cele mai dragăle și mai sincere prietene. Când aud dimineața cântecul cocoșului, găgăitul găștelor, lătratul câinilor și miorlăitul pisicuței să i deschid ușa, mă învioroz și pornesc cu drag la lucru; la moarte nici nu mă gândesc cum ar trebui, că de ele cine să îngrijească?

Cum mă scol dau luga la ele în curte. Porumbel-mi sar pe umeri, găscanul mă trage de șorțul în care știe că-i aduc boabele; Dofla-mi face sluj; purcelușea gușă și se freacă de coacă; Bălțuța—cu pisoiul ei mă urmărește ca un creditor dimineața, iar seara nu se culcă până ce nu o iau în brațe, o mângâi și cât cîșesc, îmi stă suita pe gruniaz. Câte odată așa se uită'n ochii mei, că-mi vine a crede că are să-mi spună o taină mare și s'ascunde de mine de teamă că nu i-o voi păstra, așa tocmai cum fac prietenii de azi. Mă mângâie uneori cu bărbuța ei moale și catifelată, iar eu, uitând de ea câte odată, mă ridic de pe lotoliu și-o las să cadă pe dușumele. Alta s'ar supăra, dar ea pe dată ce m'așez la birou este iar pe brațele mele.

N'am înțeles nici odată pentru ce a eșit vorba asta că: «pisica e șireată și nu'i iubește stăpânul». Toate animalele sunt lăgarice când le bați și nu le hrănești, pe când pisica, miuită ori oropsită, rămân în simpatia ei, aceiași pentru ea și, casa ta n'o părăsește. Multime de legende se cunosc despre acest dragălaș animal. Istoricul pisicii se începe în secolul al cincilea înainte de Hristos. Herodot este primul scriitor care face mențiune despre pisică; el o descopere în călătoriile sale la Egipteni. Simbol al Isis-zeiței Nilului, pisica era adorată — la așa măsură, căci i au înălțat și monumente. În anticitate, când într-o casă nurea o pisică lăcutoare, în semn de doliu își radeau genele și sprincenile, bătăndu-și piepturile până la sânge.

Trei secole în urmă după Herodot, Diodor Sicolo scria: Cine ucidea o pisică în Egipt, trebuia să moară ucis, căci comisese cel mai mare delict. Poporul se răscula și l făcea în mii de bucăți pentru această neiertată crimă. Un asemenea act nu era iertat nici de Ptolomeu, nici pentru teama ce inspira la Roma. Se zice chiar că Egiptenii începură războiul cu Romanii numai pentru moartea unei pisici.

Și Mahomet, marele profet se spune că spre a nu deștepta din somn o pisică și-a tăiat mâncarea antireului său, așa narează George Amalciu un istoric din secolul al XI-lea. De altfel se știe că Egiptenii moderni n'au renunțat la marea lor simpatie pentru pisici, ci au la Cairo o instituție care dovedește cultul lor pentru aceste animale. La ceasul 12 din zi când Hogeia, cântă pentru credincioși se împarte și pisicilor tot felul de bunătați, datorite de populația orașului pentru ele. Atunci se adună aici atât pisicile invalide și bolnave din institut, cât și cele din afară, cari cunosc ora aceasta și aleg să se depărteze.

Instituția e pusă sub înalta ocrotire a Cadiului, căruia îi revine multe moșteniri din cari se îmbrutează nu numai el, ci și impiegații lui, lucru despre care scotocesc că bietele pisici n'au nici o cunoștință. În Suedia, Norvegia și mai ales în Japonia, lumea umblă pe stradă însoțită de câini și de pisicuțe; cele negre se zice că

poartă noroc; eu am două, dar noroc... În țările nordice prin secolul al X-lea erau aspru pedepsiți toți aceia cari cutezau să ucidă o pisică; cel care se descoperea că furat sau a ucis vre una, i se lua o oaie, un miel, sau atâta grâu cât acoperea cadavrul ei cu lungimea coadei cu tot. În America în Mancuria se face un comerț foarte întins cu pielea de pisică și mai ales cu cele de Angora.

Între câine și pisică n'a existat și nu există prietenie. Pictorul Gofredo Mino, numit și Rafael al pisicilor le a imortalizat pe pânze. Ștelano Meliore, Charles Baudelaire, le-a descris admirabil. Edmond About, scrie: Paradisul pisicilor. Doctorul Giovanni Riberi cu: Semne filosofice morale asupra pisice; Merlin Căcio cu: Cartea pisicii. Balzac cu: Sulerințele unei pisici engleze. Moncrii cu: Pisicile în

fama Egipteană. — Fumagali, c'un studiu foarte interesant: Pisica și artele plastice, arată că acest animal n'a fost dat uitării de scriitorii mari ca: Dummas, Scribe, Gojji, Montaigne Petrarca, în căsuța pe care i am vizitat-o la Argua, are împăiată și pusă sub sticlă pisicuța lui. Grosley, a iubit atâta pisicile în cât a făcut testament în favoarea lor. În forul Roman și'n Forul Traian la Roma trăesc sute de pisici hrănite de public, ca porumbelii din piaza Veneziei. La noi numai Grigore Alexandrescu, a pus în fabulă pe cotoiul Raton. În alte case nu știu de ce simpatii se bucură pisica: la mine Bălțuța are trecere foarte mare că seara m'așteaptă până m'ntorc dela spectacole și mă cunoaște de departe. În singurătatea mea, ea-mi este cea mai bună prietenă.

Baba-Vișa

Serbare Cooperatistă

Sămbătă 26 Oct. a. c., a avut loc în comuna Cimișeni, Lăpușna o frumoasă serbare Cooperatistă, la care a luat parte foarte multă lume; Sala devenise neîncăpătoare deși este unică în comună, ca mărime.

Serbarea a fost pusă la cale de Soc. Coop. «Furnica» din Chișinău, cu concursul școlii primare din localitate. Societatea a delegat pe dl. Sereda instructor al societății cooperative să vorbească mulțimii despre «Cooperatie».

D-sa a arătat mulțimii, rolul cooperatiei prin cuvinte de toată lauda. A făcut un istoric general al cooperatiei enumerând figurile marcante, cari au depus muncă cinstită în această ramură de activitate. Prin proiecții cinematografice, a putut a-și clarifica foarte bine subiectul, înlesnind înțelegerea lui.

D-sa îndeamnă populația să dea tot sprijinul cooperatiei, singura care-i va salva mâine din ghiarele nemiloase ale jidovimei.

Elevii școlii au recitat

mai multe poezii cu conținut moral-religios-patriotic... S'au executat câteva cântece, cari au avut mare succes. Populația ridicată, aplaudă neîntrepuș...

În urmă, Dl. Director al școlii ia cuvântul, arătând că apostolii Cooperatiei românești, au fost învățătorii. Arată că școala, prin lumina minții tuturor are marea menire de a lupta pentru triumful cooperatiei.

Își exprimă însă regretul că populația se uită rău la școală. Arată răul ce ne așteaptă dacă fugim de școală și îndeamnă populația a împărtași frumoasele planuri expuse de Dl. Sereda, căruia îi aduce mulțumiri, pentru dragostea ce a arătat, venind în mijlocul nostru.

Ce frumos ar fi dacă și alți oameni de seamă, oameni cu multă carte s'ar coborâ din când în când printre noi să ne mai spună ceva din bogata lor experiență. Li vom primi cu drag.

Alex. Vâlceanu

Păcate de acum

Femeia de azi

La veselie, ca și la durere, femeia zilelor de acum, în ceace privește goliciunea trupului a întrecut orice margini ale seriozității. Cu rochia până din sus de genuchi, cu umerii goi, pieptul afară și obraji mascați, ese în lume și fără nici o sfială, cu grațiile sale ispititoare, aștește gusturi și plăceri, care aduc societății, în majoritatea cazurilor, imoralitatea.

Nu numai prezența chipului face pe cineva serios, ci mai presus în primul rând stă îmbrăcămintea, care dă respectul și educația acele-i persoane.

E seriozitate la port, e și la chip și de aici nu se putem aștepta decât la viciață onorabilă și fapte raționate. Moralitatea unui neam e în măsură de progres, după cum femeia știe să o răspândească.

Dar dacă femeia vremurilor de acum, apare în fața tineretului și chiar a tuturor, în goliciunea modernismului am putea zice, că rolul acestor ce se țin de modă, aduce țării numai și numai imoralitate.

Iată pricina tuturor slăbiciunilor, bolilor sexuale și al te ciudățenii, care rod în

chip involuntar frumusețea și vloga românului de odinioară. Când era cuviință, rochia până'n călcăie, sânii și mâinele acoperite, se pomenea de o așa viciață?

Priviți trecutul și vedeți ce ne-a adus moda vremurilor de azi.

C. Georgescu-Obreja

Cea mai răspândită foaie pentru întreaga suflare (românească este) „Cultura Poporului” Cuprinzând articole de educație națională Morală, Religioasă, Literatură, Știință NIMĂNUI N'AR TREBUI SĂ-I LIPSEASCĂ

APEL...

Multe lucruri rele... dar și bune s'au mai schimbat de la războiu încoace! Nume de lucruri, de funcțiuni, încadrări fără încadrare, stabilități fără stabilitate, cu un cuvânt, curentul de prefaceri a pătruns în toate. Legi omești cu tendința de a înăbuși legi naturale, au început să curgă din fabrica parlamentară încât, bietul creștin așa îngrădit nu știe încotro ș'o mai cărmesească.

Muncești până sudorii, te învârtești și svârcoleşti cu gândul să faci ceva dar nu poți să'nținzi un pas mai mare, căci legea-ți pune botniță: «N'ai dreptul».

Așa o pății eu!!! În al patrulea an de învățământ în cursul primar, din tre cari trei înainte de satisfacerea serviciului militar, mă trezesc că nu pot să mă prezint în primăvara ce vine la examenul de definitivat, fiindcă... n'am dreptul. Dar norocul a făcut să mă nasc înainte de vreme și în loc să termin școala Normală la etatea de 21 de ani împliniți ca de aci să pot trece fără intervenții într'un regiment sau școală militară spre a-mi face datoria de bun român, eu am terminat o la 18 ani. Astfel convoiul necazurilor — mână de legi — a început pentru mine! Un an suplinitor, căci diploma ce o purtam împachetată în patru în buzunarul plin numai de ea, nu-mi da toate drepturile. Un an cu titularitate — în mod provizoriu (o mare favoare se zicea) și un an în Basarabia cu două titluri «în mod provizoriu» ord. revizoratului școlar și cu titlu provizoriu ord. Ministerului.

O încercătură din cari nici eu nici mai marii mei nu știau de ea. Am trecut după cum se vede prin întreaga ierarhie a titlurilor de glorie... gloria am pierdut-o! Neavând serviți trei ani cu titlu provizoriu, va trebui să aștept și

în speranța că voi mai trăi să treacă și ei, va veni timpul să dau și eu examenul de definitivat în al optulea an de funcțiune iar nu în al patrulea cum se obișnueste.

Cu expunerea acestei situații, care nu e numai a mea ci și a multora ca mine, fac apel acelor în mâinele cărorora stau alfa și omega, să cumpănească celelele dreptăți și să nu înăbușe în noi cu asperitățile legilor entuziasmul tineretii. Mic sau mare în ani, purtăm cu noi același confirmare a părinților noștri educatori și dacă va fi să ne afirmăm mai mult unul față de altul, calitățile ce ni le a dăruit natura, apoi dați-ne, iar nu ne luați dreptul de a lupta făcând. Căci cu ce am fi vinovați să așteptăm atât și să ne vedem mai mici priviți peste umăr de foștii noștri colegi? Cu armată sau fără armată în liniștea claselor pline de ființe nevinovate, mi am făcut același sau poate mai mult datoria ce și o făcea în altă clasă colegul cu armata făcută.

Judecând așa... mă'ntrub care va fi fost atunci criteriul votării unei asemenea legi? Și de ce ni s'a fi dat oare la acea vârstă diplomă de capacitate pentru învățator, când noi nu eram capabili? Răspunsul acestei întrebări doresc să l aibă acest apel și să mi-l sugereze, dacă nu cei în drept, colegii categoriei mele de învățători, pe cari nu-i înțeleg de ce tac, când au îndurat și îndură atâtea, pe malul Nistrului, la gurile Someșului, ca și aproape de căminurile lor sărăcăcioase.

FLOREA NICUTA inv. Broșteni—Arges

Citiți și răspândiți «Cultura Poporului»

Cele două sicrie

F a b u l ă

de VASILE MILITARU

Noapte... În Capela unui cimitir, Un sicriu de aur... somn fără de vis... Pe sicriu, coroane mari de trandafir, Crini și chiparoase, nuferi și narcis, Îmbătând Capela, străluciau, grămadă Ș'n lumina lunii plină, ai fi zis Că-i o moviliță albă, de zăpadă...

Într'un colț, de o parte — fără dor și gânduri, — Alt sicriu, — pe semne, un sărac sub soare: Un sicriu din sparte și'nvechite scânduri, Fără'mbrăcăminte, fără nici o floare.

Miezul nopții... (Insumi mă'nfor, când scriu): Ca din altă lume, de sub fiori și lună, Cineva grăește din acel sicriu, Și cuvântul straniu pe sub boiți răsună... Glăsuște Moartea sau e mortul viu?

— Cine a fost nerodul care, știind bine Că eu cu săracii nici mort nu mă'mpac, — A'ntrânsnit să pună astăzi, lângă mine, În sicriu de scânduri pe un om sărac?... Cum, când mi-a dat viața numai ranguri'nalte, Moartea mă scoboară, în loc să mă salte?... Cum, când avui leagăn și-am sicriu de aur; Când mă impresorău un întreg tezaur; Când în orice deget am și-acum inele, Ale căror pietre ard ca niște stele, — În omăt de floare, să fiu pus alături De-un hamal sau poate purtător de mături?!

— Iartă-mă stăpâne, dacă silă-ți fac! — A răspuns săracul din sicriu sărac, — Dar dac'ai fost mare, iar eu am fost mic, Nu uita că astăzi nu mai ești nimic Și, de ori câtă slavă sau măiri deșarte Ți-a fost seris, în viață, să ai pururi parte: Ori cât dormi în aur și-o ai pomană, În timp ce eu, bietul, n'am nici o colivă, — Când veni-vor viermii să ne ceară hrană, C'un vâcar ca mine vei fi de-o potrivă!

CUM SĂ INFĂȚIȘAM MAI DREPT LIMBA ROMÂNESCĂ ?

Taifas Protivnic între d. Avocat I. POPESCU-COPUZ și Arhim. SCRIBAN

URMARE

Și când o limbă are mai multe cuvinte pentru aceeași idee, înseamnă că e o limbă bogată, iar când prin aceleași cuvinte se serveshi spre a exprima diverse idei sau înțelesuri — neavând cuvântul potrivit pentru fiecare sens sau idee, aceea limbă este, sau a rămas înapoi, și se zice că e limbă săracă. Noi însă vom progresa, evoluția, dezvoltarea limbii noastre și îmbogățirea ei, cu tot ce poate fi de folos neamului întreg care, dornic de civilizație, așteaptă și ultimul țărân să mai ale ceva nou și în loc de limba greoaie, veche din bucoavnele mânăstirilor sau chinovilor de odinioară, vrea și românul să mai iașă la lumină din coliba lui și să stea de vorbă cu d'alde noi surtucarii de la orașe, învățând cuvintele moderne pe care le memorează și le întrebuințează fără supărare, ba din contra e foarte mulțumit că a mai aflat și el ceva nou. Azi așa, mâine așa, până se obișnuiește, și iată limba noastră s'clăușă și curățită înțelul cu înțelul de barbarisme și de cuvintele vechi slavone ori de alt neam de cât cete latine.

Dar cuvântul dezastru este necesar a se menționa în limbă și pentru faptul că prin el ne exprimăm mai bine ceea ce vom a spune, de cât prin cuvântul prăpădit. Și iată cum: când vreau să arăt un pericol spre pildă, dacă aș trece prin cutare loc, zic «e periculos» și nu trec pe acolo. Când vreau să exprim aceeași idee, sau una similară de dezastru, zic dezastru, și știm ce înseamnă. De la cuvântul prăpădit însă nu putem forma adjectivul care să reprezinte ideea similară, și care ar fi prăpădit, dar nu se întrebuințează nici odată acest cuvânt. Se zice însă prăpădit dar nu de la prăpăd ci de la prăpastie. Așa că tot dezastru ne slujește mai bine, ca să mă exprim în jargonul P. S. Scriban, deși Slugă slujnică, slujire, azi nu se mai

uzitează, ci se spune servitor, servitoare, serviciu, și tot românul știe ce înseamnă, fiind că progresul a mers cu timpul înainte și limba n'a fost înfundată în loc după cum vrea P. S. Scriban care totuși nu o poate opri de a se împodobi cu tot ce-i șade bine și de folos.

Să venim acum la pildele date de P. S. Scriban și anume «Madaladie iremeitabilă» în loc de «boală fără leac» și «de la Matei lectură».

Apoi, Prea cucernice, aci se vede supărarea P. C. V. și de aceea am zis la începutul răspunsului meu de față că «adevăratul urtură și doare»; fiindcă mă nîr de unde ați inventat asemenea exemple ca cele de mai sus, cu care credeți că m'afiți înfundat; ba din contra, am declarat și repet: nu sînt atât de absurd ca să susțin, necum să vorbesc astfel de chinezării. Și nimeni cred, ori căt de modernizat ar fi, nu poate în vorbirea curentă și serioasă a limbii, să întrebuințeze astfel de expresii, de cât poate în glumă și numai în vorbire, nu însă în scris. Și tot în glumă cred că le-a luat P. S. Scriban, cu care eu am început discuția în mod serios asupra problemei ce discutăm aci.

Am zis și mențin, că nu trebuie să înfaturate din limbă cuvintele latine vechi și înlocuite cu cele slave prea puțin cunoscute și rar întrebuințate numai la anumite ocazii, spre amintirea trecutului, sau spre variație în vorbire.

Când e vorba însă de scris — care rămâne — trebuie să fim mai circumspecți, căci scrisul se citește ori când și ori unde și numai după scris se judecă valoarea unui popor.

Cu atât mai mult cu cât prin scrisul nostru avem pretenția să luminăm pe cetitori! Dar ce lumina putem da cetitorilor când noi vorbim și scriem ca acum un veac, despropiind morții și descifrând epistolele parcă am face un curs de istorie. Nu. Prea

cucernice, cu modul acesta ne servim nici limba, nici neamul, ci tocmai contrariul; iar pildele de mai sus, fiind curate invenții spre trebuința curții, le lășăm la aprecierea cetitorilor de bună credință, să vadă dacă noi le-am aprobat vreedată, sau nu.

Să examinăm acum și altă pildă a P. S. Scriban și anume «Un ziar e în funcție de cetitori». Deși tot o invenție este și aceasta, căci eu n'am întrebuințat-o, dar totuși e mai aproape de adevăr. Zic mai aproape de adevăr, fiind că așa ceva se uzitează, dar nu așa incomplet cum a redat-o P. S. Scriban, ne avînd sens, ci se zice: «Existența unui ziar» sau «aparitia unui ziar» sau «Tirajul unui ziar» sau «răspândirea unui ziar» e în funcție nu numai de cetitori, ci mai ales «de redactorii aceluia ziar». Ei bine, astfel de expresii se întrebuințează și nu sînt streinisme cum spune P. S. Scriban, ci vorbesc curat româneste dar construcția lor sau legătura între ele, fiind nouă, pare a li ceva strein de limba obișnuită, și P. S. Scriban susține că mai românesc și mei înțeles este a se zice «Ziarul atârna de cetitori».

Să vedem dacă și așa lumea toată pricepe ce înseamnă asta. Mulți poate cred, că ziarul se atârna de gătul cetitorilor, ca a ceeață vrînd nevrînd să l'cstească dar ca ziarul să atârna de cetitori (?) nu ori cine înțeleg sensul. Așa dar, în ambele ipoteze, rămânem tot în dubiu. De ce nu ar vrea P. S. Scriban să zicem «depinde» care nu e prea nou în limbă și care e mai potrivit înțelesului ce vrem a da ideii ce exprimăm, de cât atârna.

Iar dacă bucatăreasa St. Sale nu va înțelegă cuvântul «depinde» va întreba pe stăpînul său, după cum l'a întrebat și altă dată când a cetit în Universul și n'a înțeles multe asupra lucrurilor din piață și așa va învăța și ea ca toată lumea, după cum învățăm cu toții cît trăim, ce înseamnă, cu modul acesta ne servim nici limba, nici neamul, ci tocmai contrariul; iar pildele de mai sus, fiind curate invenții spre trebuința curții, le lășăm la aprecierea cetitorilor de bună credință, să vadă dacă noi le-am aprobat vreedată, sau nu.

Să vedem, cum judecă d. Copuz: de oarece am avut legături cu alte popoare, a trebuit să luăm și cuvinte dela ele. Eu însă cred că un lucru îl iei când îți trebuie, nu când nu îți trebuie. Căci dacă iei ceva când nu îți trebuie numai ca să îi ai ca altă, e modă, maimuțirea, nu progres. Progres (pe româneste «înaintare») este atunci când adaug ceva la materialele mele, ceva peste ce am avut și care îmi slujește ca să fac mai bine cu ele ce făceam înainte fără ele.

Da, noi înțelegem că, pentru toate cugetările noastre pe care le-am primit în limbă și care răspundeau unei trebuințe, să ne învoim a primi pentru ele și un cuvânt nou. Nici nu se poate altfel. Dacă în țară ai tren, când Matei Basarab nu avea, ai să-i dai un cuvânt nou; dacă ai primit aeroplanul, ai să iei și acest cuvânt; dacă ai primit automobilul, asemenea. Nu poți avea în limbă ta cuvinte pentru toate acestea, deși unele limbii se silesc și în aceasta a-și croi cuvintele lor. Dar limba românească nu e atât de mlădioasă în aceasta ca altele, și de aceea trebuie să ne învoim a primi: cuvinte care mai înainte n'au fost în limbă, pentru lucruri sau cugetări pe care până acum nu le-am avut.

Dar dacă e vorba de cuvinte pentru cugetări și lucruri pe care le-ai avut? Când limba are cu ce face față nevoilor, de ce să îi vii cu vorbe nouă? Căci fiecare vorbă nouă e o greutate. Trebuie să pui pe om să rotească o vorbă în care de multe ori se strîmbă gura. Și nu numai Baba Rada, ci și oameni cu slujbe mari. Eu am auzit oameni care zic «plebiscit», în loc de «plebiscit». Am auzit oameni

care nu știu să rotească cum se cade vorbe din latinește sau din grecește, primite în românește. Am auzit pe unul, într-o foarte mare slujbă, care a rostit «șerpar» în loc de «laire part». Șiți că unii, în loc de a spune că li-au trimes o înștiințare de comunie, de botez sau de altceva, spun că li-au trimes un «laire part». Ei lată, sunt destui care vorbesc așa, deși au cuvânt în limba românească. Deci trebuie să-l luăm sau nu?

Apoi de aceasta e vorba. Nu e vorba dacă corăbiei cu abur am să-i zic «vapor» sau «piroscaf» ca să am un singur cuvânt în loc de trei, ci dacă trebuie să zic «cord» în loc de «inimă» «ghid» în loc de «călăuză»; «compot», în loc de «chisăliță» (cum se zicea compotului în copilăria mea); «să trîncăm», în loc de «să ciocnim pahare» (e o singură vorbă «trîncăm», e deci mai bine așa?); «oprire facultativă», în loc de «oprire la cerere»?

Vedeți că toate aceste lucruri trebuie bine limpezite. Pe vremea lui Matei Basarab n'o fiu fost lampă. Deci oamenii nu aveau nici vorba «lampă». Am luat odată cu lucrul. Aici n'ai ce face. Iei lucrul, și-l vorbești. Dar de ce iei vorbe unde tu aveai vorba ta?

Și încă lucrul și mai ciudat este că vorbe latinești le înlocuiești cu vorbe nelatinești, mai cu seamă cu franțuzești. Sau și altfel: o vorbă latinească cunoscută se înlocuiește cu una necunoscută. Putem zice, pe româneste, «măsură» și «nemăsurat». De ce atunci să mai zic și «imens», care înseamnă tot «nemăsurat»? E mai latinesc «imens» decât «nemăsurat»? Nu; de loc, atunci?

Deci noi spunem că, în goana după inoie în toate și în limbă, dar lăra socoteală, se face o adevărată prigoană împotriva însăși a limbii latinești. Căci se alungă din limbă chiar vechile cuvinte de baștină latinești, ca să lăce loc altora care ori sînt și ele latinești ori sînt numai franțuzești.

Cuvintele a «dreg» și «dregazi» sînt latinești. Le mai zice azi cineva?

Apoi vedeți că d. Copuz scrie chiar împotriva părerii sale. Pe de o parte zice că trebuie să păstrăm temelul nostru latin, fiindcă ne tragem de la Maica noastră Roma, de unde ne și numim «Români», iar pe de alta

se învoiește cu aceste cuvinte care mănâncă tocmai latinitatea noastră. Și iată că, potrivit părerii sale, noi tocmai venim în sprinjalul temeliei latinești care l'incântă.

Dacă e așa, de ce se împacă cu noutățile care înfatură această temelie latinească? Ce are domnia să împotrivă când noi nu scriem «nelimitat», ci «nemărginit», pentru că «nemărginit» e el cuvânt latinesc? Ce-l vatămă pe domnia sa când noi scriem «preț redus», ci «preț scăzut», fiindcă «scăzut» e cuvânt latinesc? Ce vede domnia sa pe gabitor, când noi nu scriem «permis», ci «învoire», care e cuvânt latinesc? Rostirea nouă de «nu-ți permit» nu aduce nici un adaos de cugetare peste cea veche de «nu-ți dau voie», care e tot atât de latinesc.

Atunci de ce d. Copuz nu prețuiește macar silințele noastre de a păstra această temelie latinească pe care o vedem amenințată?

Iată întrebare la care trebuie răspuns și iată că d. Copuz nu știu cunoaște însuși materialul său de discuție. Teoretic susține una, că face treabă pentru latinitate; practic iese alta, că strică tocmai latinitatea, prin inoierile pe care le primește, ba încă cu care se mîngăie. Deci domnia sa, la dreptul vorbind, crede că face treabă pentru latinitate: și când colcă calcă peste ea!

Fără a vrea să facem hazuri, ca adevărat lucrul acesta te duce la haz.

Trebuie să se bage de seamă că cineva știe un lucru nu atunci când are despre el o părere cu câteva temeri departate, ci când are despre acel lucru date de amănunt. D. Copuz pune pîrea largă despre latinitate și crede că o apără, cu unele temeri ale sale. Când te duci la izvor, vezi că pune o metodă și și-o calcă singur.

Noi îi dăm atîta ajutor pentru păstrarea temeliei latine, iar domnia sa se zburlește împotriva noastră și nu vede că, într-o latură a neînțelegerii, sîntem de aceeași părere. Și din pricină că domnia sa are numai temeri departate în treburile acestea, iar nu o adăncire a lucrurilor prin amănunte, de fapt își calcă părerea și nu se ține de metoda pe care crede că o urmează.

De aici urmează însă că mai mult lucrul pentru latinitate eu decât domnia sa, lăra a trâm

lără istorie, alții că sîntem o ramură slavă, iar alții că sîntem niște venetici în Dacia. (Vezi Universul «Ofensiva Inamicilor României» din 7 Oct. 1929). Și noi cu nepăsare le dăm apă la moară și lucrăm la desnaționalizarea noastră prin scrisul și ideile învechite alături de interesul general comun.

Iar dacă D.I. Batzaria vrea slăvizarea, fiindcă D-sa a trăit printre slavi și a dobândit simpatie de ei, iar noi îl încurajăm, dăm du'i chiar concursul lăra să ne dăm seama de rezultatul linal, înstreinarea noastră de origina latină; și dacă avem în limbă multe cuvinte slavone împănătenite, nu este un cuvânt că trebuie să înfaturăm cuvintele latine, ori franceze, de dragul celor slavone uitate prin vâgăunele satelor și desgroate acum, tot din cauza unei boale de a li original, renegându-ne astfel obârșia noastră latină.

De asemenea, dacă D-I profesor cutare scrie cu i din i în loc de a, iarăși nu este un cuvânt să ne luăm după păreri izolate și nedocumentate ca ortografie etimologică. Dar, P. S. Scriban zice că nu primește cuvintele latinești venite peste noapte, când avem mai ales altele slavone în locul lor și da exemple, ca: Suficient, în loc de destul; uzitează, în loc de întrebuințează; Vulgular în loc de popor.

Eu cred și toată lumea știe că aceste cuvinte aci pomenite nu sînt așa de noi, venite peste noapte, și apoi sînt întrebuințate zilnic în lumea cultă. De ce oare am rămâne tot la coarnea plugului și la țărâna opincii și să nu ne mișcăm puțin mai sus. — Și apoi, P. S. Scriban mai adaugă zicând:

«Noi însă nu scriem pentru minorități, ci pentru marea mulțime a poporului românesc, ca să lim înțelegi — în toate satele și hotarele — și știm prea bine că are să ne înțeleagă și mîna de oameni care vrea să scriem

divers, în loc de felurit; diferit în loc de deosebit; inventat în loc de născocit, baliverne în loc de fleacuri; vacarm în loc de sgomot; dubios în loc de îndolnic».

Imi pare rău că nu pot să analizez acie fic care din cuvintele de mai sus, pentru a dovedi că nu se potrivește de loc împerecherea lor și nu corespund ca înțeles unele cu altele. De ex.: cuvântul inventat, a inventa, înseamnă, închipuire, Baliverne înseamnă mai mult de cât fleacuri. Vacarm e un tumult, ceva grav, iar nu un simplu sgomot. Dubios nu-i tot una cu îndolnic, așa că nu pot fi înlocuite unele cu altele — și apoi, toate sînt cunoscute de marea masă a mulțimei, dar, susține, așa, cum am mai zis, pentru că trebuie să scriem ceva.

Dar, P. S. Scriban zice că scrie așa cum scrie, ca să l'înțeleagă zece milioane de oameni, iar nu numai câteva zeci de mii!

Cred că se înșală, cu bună știință, căci acei zece milioane de români se găsesc azi răspândiți în toată România Mare din dieritele provincii alipite la Patria Mamă, și a vorbi pe înțelesul tuturor, ar însemna să vorbim și să scrii pentru fie care în dialectul lui, ceea ce nu se poate.

Avem însă o limbă în vechiul Regat, limba literară neofortă, limba curentă a școlii, în care se scriu și cărțile de studii, pe aceasta trebuie să o răpădăm, mai ales în interesul unificării noastre Naționale.

I. POPESCU-COPUZ
Avocat

Indreptări

La articolul D-lui Copuz din numărul trecut, să se citească în coloana IV a rândului 14: nu este atins. În coloana V-a rândului 14 în loc de: să ne despărțim, — să nu ne despărțim; iar în rândul 28 osădire, în loc de osădire. (N. R.)

RĂSPUNSUL NOSTRU

De aici, înainte începe greul răspunsului nostru. Căci atîta vreme cât am avut de stat de vorbă despre o singură cugetare, cea de evoluție, pe care am desprins-o din scrisul d-lui Copuz, a fost ușor. Nu aveam a privi la fiecare pas în toate sale. Dar de aici înainte, trebuie să iau lucrurile de-a-lungă și să le cercetez. E foarte ușor de cercetat însă când ai înainte lucruri spuse limpede, într-o împărțire frumoasă, încât să poți trece din treaptă în treaptă. Inchei cu unul și trec la altul. La d. Copuz însă nu e așa. Scrisul său nu se ține strîns de ceiașe se discută, ci amestecă una cu alta, în astfel de impresurări, e greu să-l urmărești. Nici nu are grija ce se spune să fie cât mai limpede cu putință, iar pe de altă parte, nici nu spune întocmai ce am spus noi. De pildă, ca să zică în fața cetitorilor că i-a eșit dreptatea, spune că uite! și pîrintele mi-a dat dreptate, deci am făcut bine ziarului, ca să-și îndrepte greșelile.

Dar care erau acele greșeli? Că la noi se scria cu i din i, în loc de a cu a. Aceasta însă nu e greșală. Urmă și noi cu i în loc de i, fiindcă așa e deprinsă lumea. Dar ori așa ori așa, e tot una. Greșală nu e și nici nu are aceasta a face ceva cu latinitatea. Nu e mai latinesc «afat» decât «afit», fiindcă latinitatea nu sînt în semnele scrisului. Acestea sînt numai niște biete învoeli după chelul oamenilor. Dacă ar vrea oamenii să primească un semn nou pentru a, care nu se află în scrierea latină, încă n'ar fi nimic.

Domnului Copuz i se pare că a făcut mare ispravă dacă noi am primit ca să se scrie la ziarul acesta numai cu i, și nu cu a. Aceasta a fost și părerea noastră, iar dacă am fost mai hotărâți pentru a se scrie astfel după discuțiunea cu d. Copuz, este fiindcă și noi scriem tot așa și deci am urmărit împlinirea mai vie tocmai a părerii noastre. De căte ori scriem cu mîna, noi scriem cu a, dar scriem mai mult cu mașina decât cu mîna, cum am lămurit astă vară. Ei bine, la mașină avem pe i și scriem așa cum avem.

Dacă la ziar a eșit așa, este că cei cu corectatul dela ziar nu îndreptau punctul acesta. Deci noi nu am primit punctul de vedere al d-lui Copuz, ci am luat la socoteală pe corectori să scrie și în tipar așa cum e scrisul no-

stru cu mîna. Cuvântul d-nului Copuz ne-a slujit numai să vedem ce fac corectorii, nu să schimbăm vederile noastre. Parcă am spus lucrul acesta astă vară și nu mai este nevoie să ne întoarcem la el.

Se înțelege, nu ne ferim a spune că nu avem nimic împotriva unei păreri a d-lui Copuz, când ar avea dreptate. Noi nu suntem atât de îndrăgăniți să luăm de vederile altuia, când sunt drepte. Unde vom găsi că e așa cum spune, bucuros ne vom lua și după părerea sale. Dar mai întâi să vedem, Ciorovăiala pentru «a» și «i» e încă o nimica. E adevărat că pentru marea mulțime e mai bine «a», fiindcă așa e deprinsă și de aceea și noi am scris așa.

Să venim însă la treburile mai grele, de care am pomenit, la încălțările d-lui Copuz, prin care domnia sa e greu de urmărit.

Mă rog, ia luați fraza care a fost tipărită în numărul trecut și descurcați-o ce înțeles are, că eu nu pot descurca mult din ea. Se află în coloana 5 și o scriu din nou aici, pentru ca cetitori să nu mai aibă nevoie să caute în nr. trecut decât pentru a se încredința de e așa ori ba. Iată-o:

«In așa condiții și cu astfel de mijloace mă unesc și eu dacă, ar fi cu putință, să desființăm școala de la sate, cu învățători și atâtea cheltuieli inutile dacă numai prin scrisul nostru la gazetă, cu cuvinte învechite dar înțelegese numai de cei ce nu știu carte, aceștia de dragul slovei, vor învăța a ceti!».

Apoi de asta e greu de discutat cu omul care nu scrie limpede ca să-l știi ce spune. Deci dacă este așa, mai voi ști și eu să-i răspund pe cât voi putea.

De oarece trebuie să fie o evoluție a limbii, zice domnia sa, este păgubitor să rămânem cu limba în calapodul ei cel

vechiu. Având legături cu alte popoare, prin interesele economice, politice și altele, a fost de neînlăturat să imprumutăm «cuvinte și expresii, ce reprezintă mai bine o idee, print-o singură vorbă, decât prin perifrază, și care cuvinte s'au împământent și au pătruns în popor; de ce oare ne-am încapățâna să vorbim și să scriem, tot cum vorbiam răsunicii (noi aici scriem «răsunicii», nu «răsunici»). Nota Arhim. Scriban) noștri acum 100 de ani, fiind pe loc evoluția logică și naturală a tuturor lucrurilor, ba întorcându-ne din calea progresului și a culturii poporului!».

Vedeți, cum judecă d. Copuz: de oarece am avut legături cu alte popoare, a trebuit să luăm și cuvinte dela ele. Eu însă cred că un lucru îl iei când îți trebuie, nu când nu îți trebuie. Căci dacă iei ceva când nu îți trebuie numai ca să îi ai ca altă, e modă, maimuțirea, nu progres. Progres (pe româneste «înaintare») este atunci când adaug ceva la materialele mele, ceva peste ce am avut și care îmi slujește ca să fac mai bine cu ele ce făceam înainte fără ele.

Da, noi înțelegem că, pentru toate cugetările noastre pe care le-am primit în limbă și care răspundeau unei trebuințe, să ne învoim a primi pentru ele și un cuvânt nou. Nici nu se poate altfel. Dacă în țară ai tren, când Matei Basarab nu avea, ai să-i dai un cuvânt nou; dacă ai primit aeroplanul, ai să iei și acest cuvânt; dacă ai primit automobilul, asemenea. Nu poți avea în limbă ta cuvinte pentru toate acestea, deși unele limbii se silesc și în aceasta a-și croi cuvintele lor. Dar limba românească nu e atât de mlădioasă în aceasta ca altele, și de aceea trebuie să ne învoim a primi: cuvinte care mai înainte n'au fost în limbă, pentru lucruri sau cugetări pe care până acum nu le-am avut.

Dar dacă e vorba de cuvinte pentru cugetări și lucruri pe care le-ai avut? Când limba are cu ce face față nevoilor, de ce să îi vii cu vorbe nouă? Căci fiecare vorbă nouă e o greutate. Trebuie să pui pe om să rotească o vorbă în care de multe ori se strîmbă gura. Și nu numai Baba Rada, ci și oameni cu slujbe mari. Eu am auzit oameni care zic «plebiscit», în loc de «plebiscit». Am auzit oameni

care nu știu să rotească cum se cade vorbe din latinește sau din grecește, primite în românește. Am auzit pe unul, într-o foarte mare slujbă, care a rostit «șerpar» în loc de «laire part». Șiți că unii, în loc de a spune că li-au trimes o înștiințare de comunie, de botez sau de altceva, spun că li-au trimes un «laire part». Ei lată, sunt destui care vorbesc așa, deși au cuvânt în limba românească. Deci trebuie să-l luăm sau nu?

Apoi de aceasta e vorba. Nu e vorba dacă corăbiei cu abur am să-i zic «vapor» sau «piroscaf» ca să am un singur cuvânt în loc de trei, ci dacă trebuie să zic «cord» în loc de «inimă» «ghid» în loc de «călăuză»; «compot», în loc de «chisăliță» (cum se zicea compotului în copilăria mea); «să trîncăm», în loc de «să ciocnim pahare» (e o singură vorbă «trîncăm», e deci mai bine așa?); «oprire facultativă», în loc de «oprire la cerere»?

Vedeți că toate aceste lucruri trebuie bine limpezite. Pe vremea lui Matei Basarab n'o fiu fost lampă. Deci oamenii nu aveau nici vorba «lampă». Am luat odată cu lucrul. Aici n'ai ce face. Iei lucrul, și-l vorbești. Dar de ce iei vorbe unde tu aveai vorba ta?

Și încă lucrul și mai ciudat este că vorbe latinești le înlocuiești cu vorbe nelatinești, mai cu seamă cu franțuzești. Sau și altfel: o vorbă latinească cunoscută se înlocuiește cu una necunoscută. Putem zice, pe româneste, «măsură» și «nemăsurat». De ce atunci să mai zic și «imens», care înseamnă tot «nemăsurat»? E mai latinesc «imens» decât «nemăsurat»? Nu; de loc, atunci?

Deci noi spunem că, în goana după inoie în toate și în limbă, dar lăra socoteală, se face o adevărată prigoană împotriva însăși a limbii latinești. Căci se alungă din limbă chiar vechile cuvinte de baștină latinești, ca să lăce loc altora care ori sînt și ele latinești ori sînt numai franțuzești.

Cuvintele a «dreg» și «dregazi» sînt latinești. Le mai zice azi cineva?

Apoi vedeți că d. Copuz scrie chiar împotriva părerii sale. Pe de o parte zice că trebuie să păstrăm temelul nostru latin, fiindcă ne tragem de la Maica noastră Roma, de unde ne și numim «Români», iar pe de alta

se învoiește cu aceste cuvinte care mănâncă tocmai latinitatea noastră. Și iată că, potrivit părerii sale, noi tocmai venim în sprinjalul temeliei latinești care l'incântă.

Dacă e așa, de ce se împacă cu noutățile care înfatură această temelie latinească? Ce are domnia să împotrivă când noi nu scriem «nelimitat», ci «nemărginit», pentru că «nemărginit» e el cuvânt latinesc? Ce-l vatămă pe domnia sa când noi scriem «preț redus», ci «preț scăzut», fiindcă «scăzut» e cuvânt latinesc? Ce vede domnia sa pe gabitor, când noi nu scriem «permis», ci «învoire», care e cuvânt latinesc? Rostirea nouă de «nu-ți permit» nu aduce nici un adaos de cugetare peste cea veche de «nu-ți dau voie», care e tot atât de latinesc.

Atunci de ce d. Copuz nu prețuiește macar silințele noastre de a păstra această temelie latinească pe care o vedem amenințată?

Iată întrebare la care trebuie răspuns și iată că d. Copuz nu știu cunoaște însuși materialul său de discuție. Teoretic susține una, că face treabă pentru latinitate; practic iese alta, că strică tocmai latinitatea, prin inoierile pe care le primește, ba încă cu care se mîngăie. Deci domnia sa, la dreptul vorbind, crede că face treabă pentru latinitate: și când colcă calcă peste ea!

Fără a vrea să facem hazuri, ca adevărat lucrul acesta te duce la haz.

Trebuie să se bage de seamă că cineva știe un lucru nu atunci când are despre el o părere cu câteva temeri departate, ci când are despre acel lucru date de amănunt. D. Copuz pune pîrea largă despre latinitate și crede că o apără, cu unele temeri ale sale. Când te duci la izvor, vezi că pune o metodă și și-o calcă singur.

Noi îi dăm atîta ajutor pentru păstrarea temeliei latine, iar domnia sa se zburlește împotriva noastră și nu vede că, într-o latură a neînțelegerii, sîntem de aceeași părere. Și din pricină că domnia sa are numai temeri departate în treburile acestea, iar nu o adăncire a lucrurilor prin amănunte, de fapt își calcă părerea și nu se ține de metoda pe care crede că o urmează.

De aici urmează însă că mai mult lucrul pentru latinitate eu decât domnia sa, lăra a trâm

bița, iar domnia sa o trâmbețază, dar n'o face, ca fiul din parabolă Domnului Hristos care a spus că se duce să lucreze în vie, dar nu s'a dus,

2. Acum să trecem la o nouă latură acestei neînțelegeri.

D. Copuz crede că iese din încurcătura aceasta, spunând despre cutare cuvânt, de care eu mă feresc, ca fiind nou și neînțeles, cu întîmpinarea: da de ce? doar acesta e cuvânt românesc? Și așa domnia sa toarnă pecete românească la atâtea vorbe care sunt de alaltăieri în limba românească și numai în graiul cătorva, de care însă poporul românesc habar n'are.

Dar a sta de vorbă, lăra a limpezii, nu ajută la nimic. E ușor să spui: asta e vorbă românească! Apoi nu așa, ci stai să vedem: este ori ba? trebuie să iei o măsurătoare, prin care alegem dacă cutare vorbă este românească ori ba, nu așa, după singura strigare a unui guraliv. Strigarea nu e dovadă.

Deci ce înțelegem prin cuvânt românesc?

Tot așa după cum spunem «creier omeneș», «organ omeneș», prin cuvânt românesc înțelegem ceva care face parte din limba românească. Limba noastră e organul de vorbire și de înțelegere al Românilor. Când o vorbă e românească, înseamnă că Români o înțeleg, când le-o spui. Dar vorbele acestea, în jurul cărora ne certăm, sînt înțelese de Români? De unde? Și d. Copuz mărturisește că nu toți Români înțeleg vorbele intrate în limba noastră peste noapte, căci spune că cine nu înțelege să întreb, cum bucatăreasa mea mă întreb, pe mine. Dar nu lămureste împrejurarea când n'ai pe cine întreba, că oamenii știutori nu sînt pe toate drumurile. După cum am spus în nr. trecut, sînt și oameni de carte care nu știu toate cuvintele.

Apoi atunci putem numi cuvinte românești toate cuvintele de alaltăieri, pe care lumea nu le înțelege? Sînt românești cuvintele «gaj» și «șans», «perturbare», «compartment», și «mănușă» și «griaj»? D. Copuz are să spue că da, fiindcă dumnea-lui, dacă aude aceste vorbe în cerul în care se învîrtește, gata le sunt românești. Dar nu e așa după adevăr, fiindcă aceste vorbe sînt înțelese de o biată mână de oameni dintre noi, nu de cei mai mulți. Ele nu sînt

românești și atunci nu li se poate da drumul să incurce mersul altor cuvinte deplin românești și de care ne folosim foarte bine.

De aceea «Copuz nu dezleagă greu» — și se învoiește cu, prin care unor cuvinte ca acestea pe care ele înfatură în treburile noastre, pe care le avem în limbă. Chiar dacă cuvântul nou este latinesc, ce folos îmi aduce el față de cel vechi, care este tot latinesc și e mai înțeles?

Noi avem de pildă, cuvintele «alegere», «am ales». Azi se zice de foarte mult «select» în loc de ales, «public select», am făcut o selecțiune. Dar de ce să înfaturăm cuvântul ales, care e latinesc? Nu putem zice foarte bine: «a fost de față o lume foarte aleasă». «au fost oameni tot a și unu»? Domnul Copuz însă zice că spue că și cuvântul «select» e cuvânt românesc și atunci de ce să l'ug de el?

Apoi românesc este orice cuvânt care se găsește în gura sau în scrisul cătorva?

Că d. Copuz judecă în felul acesta și că eu nu umflu lucrurile pe socoteala sa, se vede din felul cum judecă în privința rostirii în funcție de. Azi foarte mulți zic: «ei domnule, alacerea dumitale e în funcție de impresurări» sau «dezleagarea acestei greutăți» și în funcție de părerea oamenilor». O asemenea rostire este luată pe deantregul din franțuzește (cași «fine de neprieten» și multe ca acestea). Ea însă e foarte neînțeleasă. Dacă o

Carte bună pentru popor

Am fost la biserica ortodoxă din Buziaș (Banat). Acolo, se păstrează încă obiceiul din bătrâni; femeile șed în fund, iar bărbații înainte așezați în semicerc pentru ca toți să poată să audă graiul frumos și mântuitor dar să și poată vedea figura evlavioasă a pastorului lor, un vrednic protopop.

Nici o șoapă, nici un gest printre creștini, semn că știu să citească slujbenia locului în care se găseau.

Intre bărbați și femei, era un fel de catedră. Pe catedră erau lumânări de ceară curată, pe care le vindea un episcop. Lângă ele, un teanc cu vreo 25-30 cărți.

Mi-am aruncat ochii la titlul lor și-am cetit:

«Pâine Cerească» pentru Patrie, plugari și școlari»

Am dat 20 lei și mi-am cumpărat un exemplar. Cum am trecut dela biserica în frumosul parc al băilor, cu nerăbdare am început să răsfoiesc: «Pâine cerească» a învățătorului Gheorge Bălteanu, din Topleț, lângă Mehadia, Jud. Severin.

Nu cunosc acest rar învățător însulețit de atâtea simțire românească și creștinească. Dar, de cum am cetit ale sale cele câteva cuvinte «Pentru înțelegere»

«Doamne, Tu ne-ai dat o țară Mare, mândră și bogată, Ea de sânge și de lacrimi Veacuri lungi a fost udată. Dă-ne Doamne, dă-ne astăzi Și bărbați cu vrednicie Să ndrepteze'n calea păcii Scumpa noastră Românie.»

(pag. 14)

Peste toate, dă-ne duhul Evangheliei creștine Ca să credem: Mântuirea, Vine numai de la Tine!

Căci, «Noi, a veacurilor umbre, Ne-am jertfit atâtea rânduri, Dă-ne Doamne Inger paznic Să ne plângem și'n mormânturi!»

(pag. 13)

Despre credință zice: «Dar scris e cu dreptul Pe-a cerului poartă: «Credința fără fapte, Creștine e moartă».

În «Aurul plugarului» cântă așa:

«Când la horă ei s'au prins, Fulgerile s'au aprins Și un trăsnet ne-așteptat Cerul iar l-a descuiat, Și cum toarnă tot mereu Bunul nostru Dumnezeu, Dă din visteria Lui Aurul plugarului. Răde fața lunilor Ca și ochii pruncilor, Răde soarele văzând Bucurie pe pământ!»

(pag. 28)

În poezia: «Grăește Dumnezeu» se dojenesc cei răătăciți:

«Dar, voi, nesocotit-ați A mele bunătăți, Și calea voastră astăzi E numai răutăți. Poruncile creștine Uitării voi le-ați dat, Biserica e goală Chiar pruncii oți stricat. Duminica va trece În lene și desrău, Iar tata bea otrăvă, Alătura de fu. Nici sfatul, de rușine, Nu pot să-l mai ascult, Că'n lume tot satana Se bucură mai mult.»

(pag. 34)

Și, cum nu s'ar bucura, dacă: «Astăzi, umblă, «Antivistu» Pe pământ și lucră'n lume, Nu-i mai milă, nu-i mai lege: Răutatea e la cîlme.»

(pag. 68)

«Mamei române» îi arată mândrele însușiri și podoabe și'ncheie: «Fii dar binecuvântată Muceniță între femei, Chip de Sfântă Născătoare și podoaba patriei!»

(pag. 35)

Incântătorul poet are încredere în țaria neamului:

«Istoria noastră-i vie dovadă Un neam ce trudește, nu poate să cadă, El crede și lucră și cântă și plânge, Și dorul vieții lui nu-i se stinge. Un arbor ce crește pe vârful de munte Furtunile vremii sîlile să nfrunte. Dar mult e mai trainic, ca cel din grădină. Că lupta vieții îi dă rădăcină.»

(pag. 51)

Uneori D.1 Bălteanu e ironic așa, în «Automobilul», după ce arată disprețul cu care cărmuitorul mașinii se uită la țara-

m'am încredințat că broșura lui nu e de lepădat. Să-l ascultăm: «Cele cuprinse în cartea asta n'au haina frumoasă a poeziei, nici meșteșugul vorbelor. Aproape toate-s religioase și multe spun același subiect, pentru că astăzi mai mult ca oricând, avem lipsă de duhul înțelepciunii, duhul înțelegerii, duhul temerii de Dumnezeu...»

Așa și e! Afară de unele neînsemnate greșeli de versificație, cum și puținele provincialisme, («pităriei»=colindători; «sămânță de ladaie»=semințe de bostani; «mala»=noni; «straiță»=traistă «Nu-i mai milă, nu-i mai lege»=nu mai e milă, nu mai e lege; ș. a.) strecurate pe ici colo, cartea face să fie cetită de oricine.

În cele 70 de pagini, sunt 82 de poezii, care mai de care mai drăguțe, mai inviorătoare, mai însulețitoare pentru mulțime.

Din tot cuprinsul lor se cunoaște că autorul simte cea ce scrie. Pe el nu-l stăpânește dragostea, în interesul popular al cuvântului, ci, cea mai curată iubire de Patrie, neam, lege, limbă, port, cântec, datini și glie moștenite de la străbuni.

S'ascultăm câte-va crâmpeie din mieroasele sale bucăți:

nul care cu greu și-a bătut carul cu boi, ca să-i dea drum liber, și spune că, după câțiva timp țaranul a ajuns automobilul, căci:

«Se stricase ceva 'n ei Și nu mai pornea de fel, L-au legat de car 'napoi Și au mers — domnii — după boi!»

(pag. 67)

Mă opresc aci cu spicuirea, ca să nu mă lungesc prea mult. Totuși, nu mă rabdă inima să'ncheie, fără să transcriu în întregiune poezia:

«L a s a t e».

«La sate e'nfrățită viața cu ogorul, La sate e puterea, cămara și izvorul.

La sate se păstrează credința strămoșească La sate cresc voinici, armata so'ntărească.

La sate plânge doina pe deal și pe câmpie, La sate i horă mândră și toamna vesule.

La sate se urmează mai multe din Scriptură, Din sate ies și pruncii mai buni la 'nvățatură.

La sate e nădejde și dorul de mai bine, Prin sate întări-vom orașele de mână.

Dar, este și 'ntuneric din vremea suferinții Și trebuie s'aprinde: lumina cunoștinții.

Veniți, veniți cei dornici cu duh de apostolie, Din sate să ne facem izvor de apă vie.

Biserica și școala, în dragostea creștină Să verse peste Țară: Credință și lumină.»

(pag. 37)

Sătenii noștri știutori de carte — și mai ales ei — cari vor să guste și să simtă o adevărată deslătare în ceasurile de liniște, n'au de cât să citească această: «Pâine cerească» ruptă din sufletul poetului-învățător Gh. Bălteanu.

Serafim Ionescu, — Fălticeni

O sfințire de biserică

Să se topească dușmanii ca ceara la lumina focului zice sf. Scriptură. Am ajuns astăzi, ca în învălmășagul luptelor să cunoaștem mai îndeajuns sufletul curat al creștinilor noștri. Acest lucru ni la prilejuit creștinii din satul «Valea Popii-Radovanu» care au sfințit bisericuța lor în ziua de sf. Dimitrie. Acest sat izolat cu 160 de familii, prin străduința lor de 4 ani au ajuns să și ridice în mijlocul gospodăriilor un sf. Lăcaș de închinăciune lui Dumnezeu. Inima lor a mișcat sufletul lor a lăsat tot ce este rău la o parte și dându-și mâna unul cu altul au pornit la lucru în via Domnului.

Dumnezeu când vedg astfel de fapte binecuvintează și întărește, fiindcă mâna Lui cea puternică a conlucrat ca să se săvârșească această minune. Acum biserica radiază din vârful celor două turle lumina—dragostea și iubirea sf. Evanghelii. Crucea din vârf atrage pe credincioși să vină în ceasurile de tristare să și plece fruntea în fața Sf. Altar, iar în ceasuri de veselie să aducă slavă lui Dumnezeu. Clopotul îi chiamă sărbătoarea la rugă. Și-au făcut casă unde să și exprime durerile și bucuriile lor. Multă laudă Credincioșilor din Va-

lea Popii. Nu este puțin lucru ca un sătuleț de 160 de case, printr-o străduință destul de mare să ridice o sf. Biserică. Sunt sate mari cu câte 5—600 de familii și nu pot face biserică, s'au dacă se apucă de ea deabia în 20 de ani o termină. Nu sunt uniți—unul zice hăis, altul cea. La Valea Popii s'a întâmplat contrariu. Când unul a ridicat glasul toți au pornit după el, urmându-l până la sfârșit, și urmând așa au ajuns să facă o biserică frumoasă dând o palmă peste obrazul satelor mai mari, nevrednice de aceste fapte.

Un merit mare pentru ridicarea acestei biserici îl are și P. C. Protopop al Jud. Ilfov Circ. II Budești, care prin sfaturile P. C. Sale și îndemnul la muncă și unire a ajuns să vadă în circumscripția P. C. Sale, încă un sfânt lăcaș Domnului.

Dușmanii care caută să destrame sufletele credincioșilor, ce mai pot zice când se văd în fața la astfel de fapte? Se topește și ei cum se topește ceara la fața focului văzând că or cât s'ar sforța ei — nu pot face nimic. Creștinii ortodocși Români își dau sufletul pentru biserică, țară și neam.

Palanca.

APEL CREȘTINESC

Pentru Biserica „Sf. Gheorghe” din Cerdac-Slănicul-Moldovei

«Cultura Poporului» s'a manifestat nu numai prin scrisul ei neprihănit dar și prin fapte caritabile. Citirea gazetelor au sprinit, cu jertfa lor bănească multe cauze sfinte. De aceia noi avem încredere în dărnicia cititorilor noștri. Creștinii din Cerdac-Slănicul Moldovei se roagă umilii către cei cu dare de mână și cu inima creștinească să-i ajute a și refacă Biserica distrusă de furia războiului trecut. «Cultura Poporului», și prin ea cititorii, nu pot rămâne stană de peatră la strigătul înduioșător al credincioșilor

lor săraci din Cerdac-Slănicul-Moldovei și de aceia deschidem o colecție în coloanele gazetei. Ceea ce nu poate face statul pentru Slăniceni, să facem noi.

Otrănde se vor trimite pe adresa gazetei la București, cu mențiunea: «Pentru Biserica Sf. Gheorghe din Slănic». Numele și suma donatorului se vor publica în gazetă. Avem nădejdi mari în inimile dornice și creștinești ale cititorilor noștri. Să ne ajute Dumnezeu să sfinșim cu spor începutul încercării noastre creștinești. Fie Dumnezeu cu noi.

Cetiți și răspândiți „Cultura Poporului”

Tipografia «Corpului de Jandarmi», București

Bibliografii

«Engleza pentru Toți» de Gheorghe V. Lohan, Profesor de Limba Engleză. — Preț 130 lei. — Toate regulile gramaticale expuse într-o formă să poată oricine să învețe corect, ușor și repede această limbă. La librării sau la redacția ziarului nostru. Se poate trimite la domiciliu, trimițându-se costul, împreună cu speșele de transport, prin mandat poștal.

A apărut Nr. 2 din «Vieța în America», de Gheorghe V. Lohan, Profesor de Limba Engleză și Ziarist. Lucrarea aceasta prezintă o deosebită însemnătate, cuprinzând «Zgârie Norii Americani» și Vieța din Metropola Americană.

De cerut de la Redacția ziarului nostru, și direct de la autor Str. Dr. Varnali Nr. 20 București (2).

A eșit de sub tipar: «Introducere în Cărțile Noului Testament de Arhim. Scriban în editura librăriei Universale (Alcalay), București, 1929 De cerut la librăria Universala, București Calea Victoriei, colț cu B dul Elisabeta.

Diacon Dr. Haralambie Roventă, Epistola către Efesenii a Sfântului Apostol Pavel. «Introducere și Comentariu». București, 1929, 150 de pagini în format mare în 8. Preț 100 de lei. Se cere la autor, București 1, str. Doamnei 18.

PRIMIM SCHIMB CU ORICE GAZETA

CERCUL DE RECRUTARE «TUTOVA»

INFORMAȚII

Din Tară

Pentru Universități. — Fondul de 110 milioane lei, dat universităților de guvern, cu prilejul aniversării a 10 ani de la Unire, a fost distribuit de ministrul instrucțiunii în următorul fel:

Universităților din București, Iași și Cluj, cite 25 milioane, celei din Cernăuți 15 milioane, facultății de teologie din Chișinău 10 milioane, iar restul de 10 milioane Academiei de drept din Oradina.

Câte spitale avem în România. — După datele statistice ale Ministerului Sănătății, în România ar fi 99 instituții spitalicești. Din acestea sînt 5 sanatorii de tuberculoși și 10 spitale pentru izolarea tuberculoșilor. În aceste instituții sînt 13555 paturi la care se mai adaugă 465 de paturi în 21 spitale, aranjate pentru izolarea tuberculoșilor.

Județele au în sarcina lor 209 spitale cu 5148 de paturi, în care se mai adaugă alte 215 răspondente în 16 spitale, tot de tuberculoși.

Salarizarea învățătorilor. — Ministerul Școlilor, de acord cu cel de finanțe, a trimis următoarele dispozițiuni relative la salarizarea învățătorilor: Ordonanțele sau mandatele de plată se vor emite numai pe numele percepătorilor. La ele se vor atașa statele nominale cu drepturile respective, urmând să fie semnate de cei în drept. Aceste mandate vor fi trimise, de ordonatorii secundari, administrațiilor financiare, care după verificare, le vor trimite percepătorilor spre achitare.

Perceptorii sînt obligați să achite aceste mandate în maximum 30 de zile dela emiterea lor. Aceasta numai în ceiace privește școlile rurale; pentru cele urbane ordonanțarea se va face,

ca și pînă acum, pe numele directorului școlii. Oricine, din diverse împrejurări, nu și a încasat salariul 6 luni, după acest termen, suma i se va vîrșa la stat.

«Congresul gen. al micilor industriași». Ministerul comunicațiilor, a acordat Uniunii generale a micilor industriași o reducere de 50 la sută pe c. f. r. pentru participare la congres, la înapoierea lor, pe baza certificatului Uniunii și a biletului de tren ce a servit la ducere la congres.

În acest congres se va discuta programul de revendicări ale micilor industriași și anume: Asigurarea plății lucrului efectuat, unificarea legii meseriilor, unificarea impozitelor și fixarea lor pe un termen de cinci ani și abnegarea dobânzilor la impunere, autonomia administrației asigurărilor sociale, învățământul muncitoresc, despăgubirile de război, criza din mica industrie și lipsa de lucru și trecerea breslelor la ministrul de industrie, etc.

SERBAREA UNUI LICEU. Vineri 8 Noembrie, s'a sărbătorit în mod cu totul deosebit patronul Liceului «Mihail Viteazul» din București. Au luat parte toți profesorii și elevii liceului, precum și mulți invitați.

În numărul viitor al acestei gazete, vom da mai pe larg cum s'a desfășurat această serbare, precum și istoricul acestui liceu.

Din Străinătate

Bătăia în armata Ungurească. — Ministerul armatei ungurești, a cerut parlamentului unguresc să voteze această lege a bătăii în armată. Pe deasupra cea mai mică e de 25 de lovitură, iar cea mai mare de 60 de lovitură. Dacă cel pedepsit este bolnav și nu ar putea suporta toate loviturile sau în parte, atunci se va scoate de fiecare lovitură ne dată, câte o lună închisoare. Ofițerii nu vor fi supuși bătăii.

ITINERAR

De comisiunile ce vor lucra la inspectarea și clasarea animalelor, căruțelor, harnașamentului etc., în Județul «Tutova» de la 2—22 Noembrie 1929.

Numirea Plășilor	Numirea Comunelor	Data lucrului			de	Numirea Plășilor	Numirea Comunelor	Data lucrului			de																		
		Anul	Luna	Ziua				Anul	Luna	Ziua																			
Comisiunea I Bărlad Circumscripția I	II	1929	Noemv.	25	La reședința fiecărei disp.	Ghidigeni	Priponaști de Jos	1929	Noemv.	9	La reședința Prim. Ghidigeni																		
				6-8						19																			
				9-10						11																			
Centralizarea	III			11	La reședința Primăriei Banca	Jeravăț	Grivița Od. Bursucani	1929	Noemv.	2	La reședința Primăriei Grivița																		
				3						4																			
				4						5																			
Banca	Ungești Ulea Bogdărești Orogești Costești Punișeni Sârbi Sloleşti Ghermărești Fedești Banca Zorleni	1929	Noemv.	2	La reședința Primăriei Banca	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M												
				3																4									
				5																6									
Centralizarea	Banca Zorleni			7	La reședința Primăriei Banca	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M												
				8																9									
				10																11									
Ghidigeni	Crivești Vizureni Ciurești Cataroia Salceni Pochidia Cerțești Corapești Cărlomănești Ghidigeni	1929	Noemv.	2	La reșed. Prim. Ghidigeni	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M												
				3																4									
				5																6									
I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M										
																						6			7				
																						7			8				
Murgeni idem	Epurenii Bursuci Popeni Centraliz.	1929	Noemv.	9	La reșed. Prim. Murgeni	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M								
				10																				11					
				11																									
Pereschiv	Iugani Prisecani Căbești Coraești Caciuc Proja Șendrești Bărtăluși Chifleni Mireni Ciocani Ivesti Pogonești Centraliz.	1929	Noemv.	2	La reședința Primăriei Coraești	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M								
				3																				4					
				4																				5					
I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M						
																										5			6
																										6			7
I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M						
																										7			8
																										8			9
I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M						
																										9			10
																										10			11
I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M	I	D	E	M						
																										11			